

Kakšni ukrepi so potrebni v domačem okolju?

Po odpustu v domače okolje posebni ukrepi niso potrebni. Bistveno je izvajanje dobre osebne higiene in vzdrževanje čistoče bivalnega okolja (predvsem kopalnice in stranišča). Svetujemo, da si pribora za osebno higieno (zobna ščetka, britvice, brisače) družinski člani med seboj ne delijo. Obleko, posteljno perilo in posodo peremo na običajen način. Pripočamo redno higieno telesa. Če bolnik uporablja trdo milo, naj bo to samo zanj. Predvsem je potrebno skrbeti za redno higieno rok (vedno po uporabi stranišča in pred jedjo), saj čiste roke preprečujejo tudi druge okužbe. Svojcem svetujemo, naj si umijejo roke z milom po vsaki pomoči pri osebni higieni bolnika z ESBL pozitivno bakterijo. Če prihajajo v stik z bolnikovimi telesnimi izločki (blato, urin), naj ob tem uporabijo tudi zaščitne rokavice. Po odstranitvi rokavic ali po stiku z izločki si je treba roke umiti/razkužiti. Ob upoštevanju navedenih ukrepov ni nevarnosti, da bi se ESBL pozitivne bakterije prenesle na druge osebe.

Kaj lahko posameznik naredi, da prepreči širjenje ESBL pozitivnih bakterij?

Pacient, okužen ali koloniziran z ESBL pozitivnimi bakterijami, lahko sodeluje pri preprečevanju prenosa te bakterije na druge tako, da:

- upošteva navodila, ki jih dobi od zdravstvenih delavcev;
- si redno umiva roke in skrbi za osebno higieno;
- v primeru ponovnega sprejema v bolnišnico ali drugo zdravstveno ustanovo o tem seznaniti zdravstvene delavce;
- jemlje antibiotike zgolj po navodilih zdravnika.

Integracija
geriatrične
oskrbe starejših

Kratke informacije v primeru
okužbe ali nosilstva ESBL
pozitivnih bakterij

NIJZ Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Integracija
geriatrične
oskrbe starejših

NOC NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za zdravje in Evropska unija – NextGenerationEU. Projekt se izvaja skladno z načrtom v okviru razvojnega področja: Zdravstvo in socialna varnost, komponente 1: Zdravstvo (C4 K1), naložbe: Krepitev kompetenc kadrov v zdravstvu za zagotavljanje kakovosti oskrbe, projekt: Integracija geriatrične oskrbe starejših.

Kratke informacije v primeru okužbe ali nosilstva ESBL pozitivnih bakterij

Kaj pomeni kratica ESBL?

S kratico ESBL označujemo tiste bakterije, ki izločajo posebne encime betalaktamaze širokega spektra (angl. ESBL – Extended-Spectrum Beta Lactamases), s katerimi razgrajujejo številne antibiotike, ki jih uporabljamo vsakodnevno za zdravljenje različnih okužb. Antibiotiki tako postanejo neučinkoviti. Zaradi te odpornosti je zdravljenje okužb z ESBL pozitivnimi bakterijami lahko zelo težavno in dolgotrajno, pogosto je potrebno bolnišnično zdravljenje, saj ni na voljo ustreznih antibiotikov v obliki tablet ali sirupov.

Kje se nahajajo ESBL pozitivne bakterije?

Enterobakterije (kot so na primer ešerihije, klebsiele) se pri vseh ljudeh nahajajo v črevesju, so neškodljive in pri večini ne povzročajo okužbe. Če te enterobakterije izločajo encime betalaktamaze širokega spektra, pridobijo oznako ESBL. V določenih razmerah lahko povzročijo tudi okužbo, bodisi sečnega mehurja, ledvic, prebavnega trakta ter vse do življenjsko nevarnih bolezni, kot je na primer sepsa (okužba krvi).

Kakšna je razlika med okužbo in nosilstvom (kolonizacijo)?

O nosilstvu oziroma kolonizaciji govorimo takrat, ko bakterije ali glive naseljujejo kožo ali sluznice in ob tem ne povzročajo bolezni.

Okužba pa je posledica vdora mikrobov v telo, kjer se razmnožujejo in zato sprožijo obrambne odzive. Ob tem se lahko pojavijo različni simptomi in znaki bolezni, kot so povišana telesna temperatura, gnojni izcedek iz rane, znaki okužbe dihal in številne druge težave. Bakterijsko okužbo zdravimo z antibiotiki.

Kako se prenašajo ESBL pozitivne bakterije?

Bakterije se prenašajo neposredno z dotikom in tudi posredno ob stiku s kontaminiranimi (onesnaženimi) predmeti in površinami, kot so pribor za osebno nego, medicinski pripomočki, neposredna okolica bolniške postelje ...

Za nosilstvo večkratno odpornih bakterij so bolj dovzetni tisti, ki pogosto jemljejo antibiotike, potrebujejo večkratno ali dolgotrajno bolnišnično zdravljenje, so bili zdravljeni v enoti intenzivne nege ali bivajo v negovalnih ustanovah. Poseben dejavnik tveganja predstavlja tudi zdravljenje v tujini.

Kako ugotovimo nosilstvo z ESBL pozitivnimi bakterijami?

Nosilstvo ugotovimo s tako imenovanim odvzemom nadzornih kužnin. Zdravstveni delavec s posebno palčko pobriše povsem zadnji del črevesa ali opravi odvzem blata. Vzorec nato pošljejo v mikrobiološki laboratorij, kjer opravijo posebne preiskave. Izvid tovrstnih mikrobioloških preiskav je v povprečju na voljo v 2–5 dneh.

Kakšni so ukrepi ob nosilstvu/okužbi z ESBL pozitivnimi enterobakterijami v bolnišnicah?

Pacient, pri katerem s testi ugotovimo prisotnost ESBL pozitivnih bakterij, je v času bivanja v bolnišnici nameščen v enoposteljno sobo ali tako imenovano kohortno izolacijo (v isti sobi nameščeni pacienti, kolonizirani/okuženi z istim mikroorganizmom). Manj strogi ukrepi izolacije se izvajajo pri ESBL pozitivni ešerihiji, ker se pojavlja tudi že v domačem okolju. Izolacija (osamitev) v bolnišnicah je potrebna predvsem zato, da bi preprečili prenos na druge paciente.

Poleg izolacije izvajajo v bolnišnicah še naslednje ukrepe za preprečevanje prenosa:

- zdravstveni delavci ob vsakem stiku s pacientom uporabljajo zaščitne rokavice, včasih tudi predpasnike in zaščitne maske;
- zdravstveni delavci si pred vsakim stikom s pacientom ali njegovo okolico in po njem razkužijo roke;

- pacient z ESBL pozitivnimi bakterijami zapuša bolniško sobo le za preiskave in v spremstvu zdravstvenih delavcev;
- pacient skrbi za ustrezno higieno rok.

Ali lahko svojci prihajajo na obisk v bolnišnico k pacientu, ki je nosilec ESBL pozitivnih bakterij?

Prijatelji in svojci lahko prihajajo na obisk v bolnišnico, vendar morajo upoštevati navodila zdravstvenih delavcev. Obiskovalci naj se pred prvim obiskom javijo zdravstvenemu osebju, kjer bodo dobili potrebna navodila o higieni rok. Če bi želeli sodelovati pri negi pacienta, je potrebna tudi uporaba osebne varovalne opreme (rokavice, halje) ter skrb za redno razkuževanje rok.

Kakšni so ukrepi ob nosilstvu/okužbi z ESBL pozitivnimi bakterijami v socialnovarstvenih zavodih?

Socialnovarstveni zavodi predstavljajo dom njihovim uporabnikom, zato tam ni možno izvajati vseh ukrepov izolacije v enaki meri kot v bolnišnicah. Zaželeno je namestitev v enoposteljno sobo ali kohortno izolacijo. Z ukrepi za preprečevanje prenosa večkratno odpornih bakterij se ne sme nesorazmerno omejevati normalnega socialnega življenja, zato je odločitev ob izvajanju tovrstnih ukrepov individualna. Če si uporabnik želi gibanja izven sobe, mu mora biti to omogočeno. Izvajati pa je treba številne druge ukrepe za preprečevanje prenosa epidemiološko pomembnih večkratno odpornih bakterij na druge uporabnike, kot so: poostrena higiena rok, uporaba osebne varovalne opreme pri negi uporabnika, čiščenje in razkuževanje pripomočkov ... Potrebno je poudariti, da je v socialnovarstvenih zavodih nemalokrat težko zagotoviti namestitev v skladu s strokovnimi smernicami iz različnih razlogov, vključno s pomanjkanjem enoposteljnih sob.